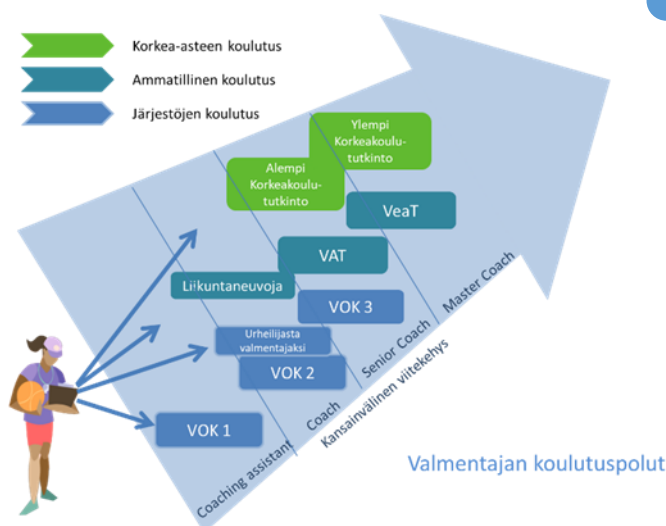

Valmentajien ammatillinen koulutus

Valmennuksen ammattitutkinto (VAT) ja nykyisten tutkintojen perusteiden mukainen Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto, valmennuksen osaamisala on vetovoimainen koulutus, jonka vuosittain suorittaa noin 150 valmentajaa. Tutkinnon perusteet on vastikään uudistettu ja koko ammatillinen koulutusjärjestelmä on kokenut monta uudistusta. Mitä osaamista tutkinto tuottaa ja miten koulutukset järjestetään?

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ammattitutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot sekä erikoisammattitutkinnot. Valmentajaksi voi opiskella Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinnolla (Valmennuksen osaamisala) sekä Valmennuksen erikoisammattitutkinnolla. Myös Liikunnanohjauksen perustutkinto tarjoaa valmennusopintoja. Nämä ovat nk. näyttötutkintoja, joissa osaaminen todennetaan käytännön työtehtävissä. Ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteista ja laadun valvonnasta vastaa Opetushallitus. Korkea-asteen valmennusopintoja järjestävät Jyväskylän yliopisto sekä ammattikorkeakoulut.

Valmennuksen osaamisalan kuvaus

Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinnon laajuus on 150 osaamispistettä. Se muodostuu kahdesta osaamisalasta, joista Valmennuksen osaamisalan tutkintonimike on *Valmentaja*. Tutkinto on tarkoitettu lasten, nuorten ja/tai aikuisten valmennuksen parissa työskenteleville valmennuskokemuksista ja -osaamista omaaville henkilöille, joilla on motivaatiota kehittää valmentajuuttaan laajalaisesti.

Tutkinnon perusteet perustuvat Suomalaiseen valmennusosaamisen malliin. Osaamistavoitteiden mukaan valmentaja osaa toimia urheilijälähtöisesti, tukea ja seurata urheilijan kokonaisvaltaista kehittymistä, edistää valmennustilanteiden turvallisuutta. Hän osaa myös kehittää osaamistaan ja valmennuksen toimintaympäristöä. Valmentaja työskentelee tyypillisimmin liikunta- ja urheiluseuroissa ja julkisella sektorilla valmennuskeskuksissa ja urheiluakatemoissa, yksityisellä sektorilla myös urheilun ammattiorganisaatioissa tai yksityisyrittäjänä.

Valmennuksen osaamisala muodostuu pakollisesta tutkinnon osasta (60 osaamispistettä) ja valinnaisesta tutkinnon osasta (90 osaamispistettä).

Pakollinen tutkinnon osa (60 osp):

Ammatillinen toiminta valmentajana

Valinnainen tutkinnon osa (yksi alla olevista, 90 osp)

Lasten valmentaminen

Nuorten valmentaminen

Aikuisten valmentaminen

Tutkinto suoritetaan näytöillä, joihin valmistava tutkintokoulutus toteutetaan monimuoto-opiskeluna. Se koostuu lähijaksoista ja työssäoppimisesta omassa valmennusympäristössä. Tutkintokoulutuksen kesto on 1-1,5 vuotta riippuen tutkinnonjärjestäjästä ja se on mahdollista toteuttaa myös oppisopimuksena. Tutkinto on mahdollista suorittaa myös pelkillä näytöillä osallistumatta lähijaksoille.

Opiskelijavalinnat

Tutkinto on tarkoitettu lähtökohtaisesti valmennuksen parissa urheiluseuroissa työskenteleville jo valmennuskokemusta omaaville henkilöille. Hakeutumisvaihe on tärkeä osa opiskelijaksi hakeutuvan opintojen ohjausprosessia. Hakemuksen perusteella hakija haastatellaan ja selvitetään soveltuvuus Valmennuksen osaamisalalle. On tärkeää huomioida hakijan osaamis pohja, koulutus, työkokemus ja valmennuskokemus. Sen lisäksi valmentajalla tulee olla koulutuksen toteutumisen aikana aktiivinen valmennussuhde, jotta tutkinnon perusteiden mukainen osaaminen voidaan osoittaa näyttötehtävissä.

Lajiliittojen koulutuspolut ja muut liikunta-alan tutkinnot sekä koulutukset luovat merkittävän pohjan opinnoille. Mikäli hakija ei omaa valmiuksia mitä tutkinto edellyttää, hänet ohjataan hankkimaan lisää osaamista sekä valmennus toiminnasta että eri koulutus muodoista. Jotta ammattivalmentaja koulutuksesta on hyötyä, niin henkilön kannattaa hakeutua siihen sopivana ajankohtana omalla valmentajan polullaan. Myös koulutuksen järjestäjällä on tärkeä rooli toimia opintojen ohjaajana valintaprosessien

Opinnot yksilöllistetään

Jatkuvan haun malli mahdollistaa opiskelijoiden hakuprosessin mihin aikaan vuodesta tahansa. Myös HOKS (henkilökohtainen osaamisen kehittymisen suunnitelma) voidaan tehdä heti, kun hakijan on hyväksytty opiskelijaksi oppilaitokseen. Ennen kuin varsinainen valmistava koulutus tai muu varsinainen opetus alkaa, voidaan opiskelijaa ohjata kehittämään osaamistaan yhteisesti sovitulla tavalla. Se voi olla esimerkiksi käytännön valmennusprosessi tai teorian tiedon vahvistaminen.

HOKS yhteydessä voidaan jo valita valinnaisten opintojen tutkinnon osa (lapset, nuoret tai aikuiset), mikäli opiskelijalla on tiedossa opintojen aikainen oma valmennustoiminnan kohde-ryhmä. HOKS suunnitelmaa muutetaan, tarkennetaan tai täydennetään opintojen aikana aina tarvittaessa. Tehokkaan lähiopetuksen yhteydessä kouluttajien ja opiskelijoiden välille syntyy tiivis vuorovaikutussuhde, joka mahdollistaa jatkuvan oman osaamisen kehittämisen

Nykyaikaiset opetusmenetelmät

Valmennuksen ammattitutkinto on monimuotokoulutus, joka opetusmenetelmällisesti koostuu, itsenäisestä opiskelusta, lähijaksoista ja työssäoppimista. Itsenäinen opiskelu ja työssäoppiminen painottuvat lähijaksojen väliselle ajalle. Nämä sisältävät ennen lähijaksoja tehtävän teoreettiseen tietoon perehtymisen, lähijaksoilla opiskellun asian soveltamisen käytännön valmennuksen, oman toiminnan ja toimintaympäristön kehittämisen, reflektoinnin ja dokumentoinnin sekä näyttöjen suunnittelun ja toteutuksen valmennustyössä. Itsenäisessä opiskelussa korostuvat opiskelijan omat tavoitteet ja kehittymistarpeet. Oppilaitoksen asiantuntijat ja opettajat tukevat itsenäistä opiskelua henkilökohtaisilla ja pienryhmissä tapahtuvilla etäohjauksilla.

Lähijaksoilla opiskelu, oppiminen ja opetus painottuu yhteisölliseen ja tiimioppimiseen, tiedon yhteiseen koostamiseen, luomiseen ja arvioimiseen. Dialoginen työskentely mahdollistaa oman valmennuksen filosofian rakentamisen ja sen peilaamisen urheilukulttuurisiin käytänteisiin, arvoihin ja toimintatapoihin. Lähijaksojen opetus mallintaa urheilijakeskeisen valmennuksen menetelmiä, jossa opettaja toimii valmentajan tavoin ohjaten opiskelijaa hänen omien tarpeiden ja tavoitteiden suunnassa. Oppimisprosessin aikana opettaja auttaa opiskelijaa sitoutumaan ja ottamaan vastuuta ja omistajuutta omasta valmentajana kehittymisestään kokonaisvaltaisesti. Näin opiskelijat saavat kokemuksen siitä, millaista on toimia urheilijakeskeisessä toimintaympäristössä ja valmiuksia mallintaa tätä omassa valmennuksessaan. Kaikessa huomioidaan myönteinen ja turvallinen oppimisilmapiiri, joka kannustaa ja rohkaisee opiskelijaa ja vahvistaa hänen sisäistä motivaatiotaan. Elämänmakua ja syventävää näkökulmaa opintoihin tuovat urheilija- ja valmentajavierailijat sekä asiantuntijoiden alustukset.

Osaaminen näytetään käytännössä

Valmennuksen ammattitutkintoon osallistuva valmentaja osoittaa osaamisensa näyttöinä valmentajan omassa toimintaympäristössään hänen oman urheilijan tai omien urheilijoiden valmennusprosessiin ja -kokonaisuuteen liittyen.

Opiskelijalle nimetään henkilökohtainen työelämän edustaja, joka toimii käytännön valmennustyön arvioijana. Tutkinnon järjestäjä, työelämän edustaja sekä tutkinnon suorittaja muodostavat kolmikon, jotka perehtyvät valmentajan toimintaan valmennusprosessissa ja -kokonaisuudessa tutkinnon perusteisiin pohjautuen. Työelämän edustajina toimivat urheiluorganisaatioiden valmennuksen ammattilaiset. Tutkinnon järjestäjä ja työelämän edustaja tekevät kiinteää yhteistyötä arviointikriteereistä ja käyvät vuorovaikutusta valmentajan toiminnasta.

Ammattitaidon arviointi perustuu aina ammattitaitovaatimusten toteutumiseen ja täyttymiseen. Ammattitaidon arviointi on virallinen virkamiespääätös. Arviointi pohjautuu tutkinnon perusteissa oleviin ammattitaitovaatimukseen ja kriteereihin. Valmentajan osaamista arvioidaan sekä käytännön valmennustyön, että muiden valmennukseen liittyvien työtehtävien ja osa-alueiden osalta. Työtehtävillä tarkoitetaan itse valmennustapahtumaa sekä valmennustyöhön liittyviä työkokonaisuuksia.

Tutkinnon järjestäjän edustaja ja työelämän edustaja käyvät käytännössä seuraamassa valmentajan toimintaa, läpikäyvät valmentajan suunnitelmia ja muita kirjallisia raportteja sekä keskustelevat valmentajan kanssa tutkinnon suorittajan käytännön toiminnasta suhteessa tutkinnon ammattitaitovaatimukseen ja kriteereihin.